

MİLLİYET GAZETESİNİN, SARGIN VE KUTLU YOLDAŞLARA YÖNELTİĞİ SORULARA VERİLEN CEVAPLAR

Bilindiği gibi TİP ve TKP tek parti olarak TBKP adı altında birleşti. Yakınlarda yapılan kongre birleşme sürecini başarı ile tamamladı. Geçmişin muhasebesi ile ilgili olarak sorduğunuz soruya resmi yanıt ancak TBKP'nin yetkili organı eliyle verilebilir. İçinde bulunduğumuz koşullar nedeniyle vereceğimiz yanıt resmi değil kişisel yanıt olarak değerlendirilmelidir. Dahası yalnızca bu soru değil diğer bazı sorularla ilgili yanıtlarımıza da aynı gözle bakılmalıdır.

Geçmişin muhasebesini yapmamış bir parti ya da örgüt olabileceğini sanmıyoruz. Olsa olsa, bu muhasebe açık biçimde yapılmamış, ya da belirli sonuçlara vardırılmamış olabilir. 12 Eylül ile birlikte öyle bir dönem yaşandı ki, henüz tümüyle kapanmadı da. Bir dönem yalnızca partileri hatta genel olarak marksistleri değil tek tek kişileri, ülkemizin ve halkımızın geleceği ile ilgili kaygı duyan herkesi muhasebe yapmaya itmiştir.

Marksist sol için geçmişin muhasebesi her zaman önemli, her zaman güncel olmuştur. Bugün bir muhasebeden söz ediyorsak her zamankinden farklı bir şeyden söz etmek gerekir. Bu yalnızca partilerin belirli yöneticilerinin, tek tek kişilerin, ya da bu partilerin belirli politikalarının veya uygulamalarının muhasebesinden ibaret olamaz. Muhasebe çok daha derine inmek kapsayıcı, köktenci olmak kendine özgü bir metodolojiye sahip olmak zorundadır. Bu anlayışta olduğumuz için biz muhasebemizi yalnızca 1960 sonrası için yapmadık. Çok daha gerilere uzanmaya çalıştık. Biz bugün, Türkiye solunun ülkenin kaderinde etkili bir rol oynaması gereğinden yola çıkıyoruz ve neden bunun olmadığı sorusunu soruyor, bunu araştırıyoruz. Böylece başı sonu belli olmayan bir tartışma yerine somuttan çıkan, sonunda, bugüne yanıt veren, ama aynı zamanda adım adım hem geriye hem teorik temellere inen bir yol izliyoruz. Bu aynı zamanda muhasebede belirli bir yol aldığını ama "Artık tamam sona vardık" denemeyeceğinin de ifadesi oluyor.

Bunu demem şu nedenlerle yanlış olur. Biz solun birliği sorunuyla da bağlı olarak bu muhasebenin tüm sol tarafından kollektif olarak sonuçlandırılabilirliği ne azından belirli noktalara gelinebileceğine inanıyoruz. Kendimizle ilgili muhasebemiz ülkemizdeki solu kapsadığı gibi dünya işçi hareketini de kapsamak zorunda. Böyle olunca gerçek bizim tekelimizde olmadığına göre geçmişin muhasebesi de kimsenin tekeline olamaz.

TKP ve TİP, TBKP olarak yeni bir program ortaya koydular. Bu program her iki partinin bugün dünyaya geçmişten çok farklı baktığını ortaya koyuyor. Bu durum da kuşkusuz geçmişin muhasebesinin somut ürünüdür. Muhasebenin sözde kalmayıp somut sonuçlara varmış olduğunun kanıtıdır. Yasallaşma girişimimiz de böyledir. Burada daha ayrıntılara inmek olanaksızdır. Ama özetle Marksist teoriyi, dünya ve ülke gerçeklerini kavramada yalnızca eksik değil bir dizi hatamızın olduğu "Sektörlük, dogmatik kalmak, teoride, politikada yaratıcı, üretici olamamak, tekerci zihniyet, salt aşırı muhalefet partisi konumlarında kalmak yapıcı alternatif bir politika ortaya koyamamak" söylenebilir. Tüm bunlar kendimizde olduğu kadar bütün olarak solda da eleştirdiğimiz başlıca noktalar durumundadır.

(5)- Türkiye kapitalist bir ülkedir. Türkiye'nin sosyo-ekonomik yapısıyla ilgili feodal mi, yoksa kapitalist mi, olduğu tartışması aşılmıştır. Öyleyse politik strateji ile ilgili, Milli Demokratik Devrim ya da Sosyalist devrim ikilemi de aşılmış olmalıdır. Bugüne eski tartışmanın mantığıyla bakılamaz. Sosyalizme bir dizi aşamadan geçilerek varılabileceğine bu aşamaların önceden masa başında saptanamayacağını söylüyoruz. Kanımızca bu programatik yaklaşım geçmişteki strateji tartışmalarının bir sentezini de ifade etmiş oluyor.

Türkiye'nin gündeminde barış ve demokratik yenilenme durduğunu, bunun köklü demokratik dönüşümler demek olduğunu belirtiyor programımız. Demokratik mücadele içinde ülkemiz demokratik yenilenmeden sosyalist devrimin gerçekleşmesi ile, sosyalist yenilenmeye geçecektir. Bu arada başlıca devrimci etaplar, aşamalar olabilir.

(4) - Özetle söylemek gerekirse dünyamızda barış ve yumuşama süreci giderek egemen bir eğilim oluyor. Sosyal, kültürel, düşünsel, politik derin değişimler zamanını yaşıyoruz. Sağduyu, kör anlamsız, şiddet yanlısı politikalara egemen olmaya başlıyor "politik olarak sonuç alamadığımda savaşla alırım" düşüncesi giderek tarihi eserler müzesine kalkıyor. Demokratizm ve hümanizm ruhu egemen oluyor. İnsan faktörü öne çıkıyor. Fakat tüm bunlar bunalım olgularının varlığını dışlamıyor.

Barış ve yumuşama sürecinin Türkiye'yi etkilememesi düşünülemez çok yetersiz bile olsa Yunanistan ile ilişkiler bir örnektir. Ancak, Türkiye tarihinde ve bugünden gelen öylesine bir sorunlar karşılıklıdır ki, uluslararası koşullardaki güçlü yumuşama eğilimine rağmen bunun en az yansıdığı ülke durumunda kalabiliriz. ABD yumuşama sürecine rağmen dünyanın bazı noktalarında askersel etkinliğini arttırma peşindedir. Eğer Türkiye bu politikaya teslim olursa yeni askeri hükümlülükler ve içerde baskıcı bir rejimin devamı ile yumuşama döneminin bedelini ödeyen bir ülke konumuna da

düşebilir. Bu tehlikeyi ancak bir an önce demokrasinin kazanılması önleyebilir.

(3 ve 19) - Türkiye bugün nereye gidiyor? Bu soru herkesin bugünlerde kendine çok sorduğu bir sorudur. Genelinde Türkiye yeni bir krize girmiyor. Çoğu kez ekonomik bunalımla, sosyal- politik kriz aynı şeymiş gibi görülüyor. Bir ekonomik krize doğru gidiş vardır. Enflasyon dizginlenemiyorsa, işsizlik tırmanıyorsa, Dış borçlar ödeyememe noktasına doğru gidiyorsa bir ekonomik krizin üç temel göstergesi var demektir. Sosyal - politik kriz ekonomik durumla çok sıkı bağlı olsa da onunla özdeş değildir. 12 Eylül esasen krizin kendisiydi. Onun yerine klasik anlamda bir parlamentarizm alabilmiş değildir. Halkın sayısal çoğunluğunu bile temsil etmeyen bir parlamento demokratik parlamentarizmin aracı olamaz. Bugün tek parti egemenliği vardır. Bu durum kriz değilse kriz başka nasıl olabilir. Bu krizden 87 Kasım seçimleriyle çıkma şansı vardı. Anti-demokratik seçim yasasına evet denilerek bu şans yitirildi.

Yakın gelecekte darbe olasılığı yoktur. Zira 12 Eylül'den çıkılmadı ki, darbe olsun. Darbe kime karşı yapılacaktır? Yakın gelecek krizden sancılı biçimden çıkış demokrasiyi kazanma mücadelelerinin sürdüğü bir süreç olacaktır. Politik olarak büyük bir olasılıkla istikrarsızlık ortamı doğacaktır. Tehlikeli olan darbe değil istikrarsızlığın kronik hale gelmesi olacaktır. Bu durum, Türkiye'ye zaman kaybettirecektir. Ancak demokrasi güçlerinin duruma müdahale etmediği durumda bu böyle olacaktır. Oysa, demokrasi yönünde giderek artan bir dinamizm oluşuyor. Bu dinamizm doğru politikalarla hedefe yöneltirse yakın gelecek demokrasi yönünde politik güçler oranının değişmesiyle karakterize olacaktır.

Çözüm demokrasi mücadelesini kararlı biçimde yükseltmek bugünkü politik rejimin demokrasi yönünde değişmesini isteyen tüm politik parti ve demokratik güçlerin demokrasiye geçişin asgari müştereklerinde en başta demokratik bir Anayasa ve anti-demokratik yasaların kaldırılması, genel politik affın çıkarılması gibi konularda ulusal bir mutabakat sağlanmalıdır.

Halkımızın ağır ekonomik duruma tepkisinin ne olduğu sorusuna ciddi incelemeler olmaksızın kesin yanıtlar vermeyi eski kolaycılığımızın bir devamı olarak görürüz. Bu durumun çözülmesi çok önemli ve ciddi bir konudur. Konunun doyurucu, bilimsel bir araştırılmasına tanık olmadık. Bu kayıdı düştükten sonra söylenebilir ki, Türkiye, tarımı kendi kendine yeter az sayıda ülke arasındaydı. Bu yeterlilik dengesinin hızla bozulduğuna kuşku yok. Ancak, öyle görülüyor ki, denge hala varlığını sürdürüyor. Geri bir ülkede, ekmek, patates soğan bulunabiliyorsa o ülkede spontan patlamalar salt ekonomik nedenlerle gerçekleşmez. Eğer çarşıda bu tüketim malları varsa, fiatları ne denli yüksek olursa olsun, fiatlar ağır bile olsa çoğunluk tarafından alınabilirlik sınırındadır. Gelişmiş bir ülkede ise bir hafta halk et alamazsa protesto eder. Demekki, demokrasi bilinci kültür düzeyi ile ekonomi arasında doğru bağlantılar kurmak önemlidir. Özal hükümetinin yoklukları kaldırdık propağandasını küçümsememek gerekir. Bunun bedelini biz iyi biliyoruz. Borçlar ödenemez noktaya geldiğinde yokluklar da başlayacaktır. Muhalefetin iktidar isteksizliği birazda bu tehlikeyi görüyor olması yüzündendir.

(3) Kürt halkının varlığını tanımak bugün demokrasi açısından komünist partisinin yasallaşması sorunu ile birlikte en başta gelen koşuldur. Son olarak başbakan "Sokakta Kürtçe Konuşulabilir" dedi. Hiç değilse bir adım ama, sokakta Kürtçe konuşan bu halka "Türk bunlar" dersek biraz komik olmaz mı? Artık bu gerçeği kabullenme zamanı gelmiş sorun olgunlaşmıştır. Şu anda doğudaki silahlı çatışmaların asıl temeli bu gerçeği kabullenmemekle, şoven politikalarda yatıyor. Devlet, herşeyden önce kendisi Kürt sorununun barışçı adil çözümünden yana olduğunu açıklamalı. Kan dökülmesini önlemelidir. Ne kadar kan dökülürse sorunun çözümü o denli güçleşir.

Bütün Kürt gruplarının ayrı devleti savunduğu toprak talep ettiği doğru değildir. Tek tek bütün Kürt gruplarını değerlendirmeye girişmek zamansız olur. Onlarda özgürce konuşma olanaklarına sahip değiller. Eğer biz böyle bir olanak bulmuşsak, bunu onların da yasal partiler gibi özgürlüğe kavuşmaları talebini ileri sürerek değerlendirmemiz gerekir. Ayrıntılı bir değerlendirmeye girmek ancak sonranın işi olabilir.

(6) TCK 163. maddesinin kaldırılmasından yanayız. hemen belirtmeliyiz ki, bu isteğin dinsel hareketlerle ittifak niyetiyle bir ilgisi yoktur. Eğer bir ittifak gerekiyor ve bunun olanakları da var ise, bu mevcut maddeye rağmen gerçekleşir. İkincisi, 163 ile dinsel irtica tehlikesi arasında doğrudan bağlantı kurmakta yanlıştır. Eğer bu gün irtica olgusu varsa sözkonusu maddenin yürürlükte olmasına rağmen vardır. Hatta burada tersten bir bağlantıdan sözedilebilir. Gerçekten baskı altına alınan her düşünce, inanç kaçınılmazlıkla gerçeklerden kopar, bağnazlaşır.

Eğer, çağdaş bir toplumda meşru kabul edilen herşey bizde de olmalıdır, düşünce ve inançlar özgür olmalıdır diyorsak, çifte ölçü kullanamayız, 163'ün kalkmasını istemenin bundan başka hiçbir gerekçesi yoktur. Dahası onlar 141 ve 142. maddelerin kalkmasına karşı olsalar bile biz, 163. maddenin de kalkmasını savunuruz. Elbette biz aynı zamanda laisizmin kararlı savunucularıyız. Ama yasaklarla bunun artık olmayacağını söylüyoruz.

Bir irtica olgusunun varlığını inkar etmiyoruz. Ama bunun önlemenin yolu demokrasinin bilim ve

bilimsel düşüncenin üzerindeki baskıyı kaldırmaktır. İnanç ve düşüncelerini zorla kabul ettirmek isteyenlere karşı uygulanacak pek çok yasa maddesi vardır. Okul yaptırmayıp cami açtırıyor, İmam hatip okullarını çoğaltıyorsanız, irticanın örgütlenmesini hiçbir yasa önleyemez.

Bu çevrelerle ittifak politik olarak olgunlaşmış bir sorun değildir. Biz herşeyden önce onlarla da diyalog kurmak, ülkemizin halkımızın sorunlarını uygarca tartışmak istiyoruz.

(7)- Askeri darbelerle set oluşturacağı gerekçesiyle AT üyeliği düşünmek kanımızca konuyu basitleştirmek olur. Üyelik böyle bir sonucu getirir. Ama AT üyesi olmadan darbeler önlenemez diye kestirip atmak yanlış olur. Biz dünyamızdaki genel eğilime karşılıklı bağımlılık ilişkilerinin kaçınılmaz olarak getireceği yeni boyutları dikkate alarak AT ile ilişkiyi gerçekçi görüyoruz. Teknolojik gelişmenin gerisinde kalmamak için de gerekli bu. Zaten sömürü anlamında Türkiye kapılarını AT üyelerine sonuna kadar açmış durumda. Bu karşı tarafın hiç yükümlülük taşımadığı tek taraflı bir ilişki. Ayrıca biz ekonominin bugünkü durumu ve bugün uygulanan iktisat politikaları ile tam üyeliğin henüz Türkiye'nin çıkarına olmayacağını da söylüyoruz. NATO'ya karşıyız. Eğer çıkma olanakları var olsa, kalmayı savunmamız düşünülemez. Biz genel olarak askeri paktlara karşıyız. Ancak Türkiye gibi bir ülkenin NATO'dan çıkması demek bölgede ve Türkiye'de çok köklü değişmelerin gerçekleşmiş olması demektir. Bunun henüz olmadığı ve kolayca da olmayacağı koşullarda NATO'dan çıkmak yalnızca bir slogandan ibaret kalır. Ne var ki, böyle bir slogan bugün ve yakın gelecek için dünya barışı yumuşama ve ulusal ve bölgesel güvenlik için Türkiye'nin yapabileceklerini kolaylaştırmaz. NATO'da küçük ülkeler için de giderek NATO'nun saldırgan amaçlarla kullanılmasına, ekonomiye getirilen ağır askeri harcamalar faturasına karşı çıkma eğilimi doğuyor, yumuşama silahsızlanma, anti-militarist eylemlerin güçlenmesine paralel olarak bu eğilimde güçlenecektir. Bu durumda barışçı demokratik bir Türkiye NATO içinde dışındakinden daha fazla olumlu bir rol oynayabilir. NATO'dan çıkalm dediğiniz yerde böyle bir olumlu rolü politika haline getiremez ve savunamazsınız. Savunsanız de etki yaratamazsınız. TBKP karşılıklı güç indirimi yoluyla kademeli biçimde hem NATO, hem Varşova paktının fes edilmesini savunuyor.

(8)- Mevcut koşullarda nasıl bir mücadele çizgisi savunuyorsunuz sorusu ile kastedilen şey çok açık değildir. Şunu söyleyebiliriz? Demokrasinin kazanılması onu isteyen herkesle birlikte aktif girişken kararlı bir mücadele ile başarıya varabilir. Bir yandan herkesin, her çevre, tek tek her birey demokratik haklarımızı talep eder, bunun mücadelesini verirken yine bütün bu çevrelerle birlikte nasıl bir yönetim biçimi yani politik rejim içinde yaşamak istediğimizi ortaya koymalıyız. Bu, başta anayasa olmak üzere temel yasaların ve idarenin yeniden demokratik yapılanmasına sol demokratik örgütler, güçler ve yığınlar olarak katılmak demektir.

(9)-Yurtdışında olan vatandaşları ülkelerine özgürce dönemeyen bir devlette demokrasinin olduğuna herkesi inandırmak için sihirbaz olmak gerekir. Aynı zamanda onlar demokrasiye dönüşün çok önemli potansiyel gücüdür. Önemli olan bu gücün kullanılmasıdır. Zamanlaması şu ya da bu olur ancak dönülmelidir ve dönülecektir. Bütün mesele demokrasiye dönüşte birlikte katkı yapmak ve bu mücadelenin işlevsel parçası olmakla demokrasinin kazanılmasından sonra salt dönüş arasındaki farkı görmek buna göre karar vermektir. Bizlere işkence yapılmasına rağmen sekiz yurtseverin ülkeye dönmesi bu açıdan çok daha anlamlı, çok daha yürekli hepsinden öte sorumlu bir davranıştır. Bu dönüş demokrasi yönünde kalıcı sonuçlar yaratmıştır.

(10)- TBKP Programı sosyalizme barışçı yoldan geçmek istediğimizi her türlü tartışmanın ötesinde açıklıkla ortaya koyuyor. Bu yol yasal kaygılarla önerilmiş değildir. Zira TBKP programı henüz yasallık adımı atmadığı bir dönemde önceden hazırlanmıştır. Öngördüğümüz sosyalizm modeli ile, sosyalizme geçiş yolu, bir birini tamamlamaktadır. Öngördüğümüz sosyalizm demokrasinin daha fazla olduğu ve çok partili bir sosyalist çoğulcu sisteme dayalı bir düzen olacaktır. Böyle bir sosyalizmi kurmak için yolunuz da elbette ona uygun olmak zorundadır. Ancak, biz barışçı yolu "kazanmaktan" söz ediyoruz. Yani biz bunu istiyor ve daha bugünden çizdiğimiz politikalarla bu yolu hazırlamaya çalışıyoruz. Bize "hayır sizin barışçı yoldan iktidara gelmenize izin vermeyeceğiz" denirse bu durumun yaratacağı sonuçların sorumlusu da biz olmayacağız. Bu nedenle karşıtlarımız da bu sorunu bugünden düşünüp değerlendirmek durumundadırlar. Unutulmamalı ki, her baskının bir bedeli ve yarına çıkarılan bir faturası vardır. Biz toplum yaşamından şiddetin her biçiminin dışlanması için mücadele ediyoruz.

(11)- Cumhurbaşkanlığı seçimi gibi önemli ve kritik konuda partimiz "pratik" tutumunu zamanı gelince belirler. Sorduğunuz gibi eğer Evren mi, Özal mı, tercihi karşısında kalırsa hangi tercihin demokrasiye geçişte daha işe yarar olduğuna bakılması gerekir. Şu anda söz edilecek kişiler neden kendilerinin seçilmesi gerektiğini ortaya koymuş değillerdir.

Kanımızca böyle bir tercih ile karşı karşıya kalmak bile demokrasi konusunda sancıları ortaya koyar. Başka seçenekler de olmalıdır.

Biz artık asker kökenli cumhurbaşkanları geleneğinin yıkılmasını ve 12 Eylül'ün sona ermesi

gerektiğini düşünüyoruz. Ancak cumhurbaşkanlığı için tek başına bu kriter de yetmez. Cumhurbaşkanlığına aday olacak kişi demokrasiye inandığı konusunda kuşku olmaması, şahsında çeşitli politik eğilimlerin mutabakatını sağlayabilecek bir kişi olmalıdır.

(12) Demirel mi? Özal mı? sağda kalıcıdır. Hangisi tercih edilmelidir gibi bir soruya yanıt çok spekülasyon olur ve neden, hangi amaçla bir tercih sorunu doğacağı da açık değildir.

(13)- Yerel yönetim seçimlerinde izlenecek politikayı ancak partimizin yetkili organları çizebilir. Böyle bir politikanın çizilebilmesi için bazı somut verilere gereksinim vardır. Biz cezaevi koşulları nedeniyle bu verilere ulaşma olanaklarına sahip değiliz.

(14)- DSP'nin bugünkü olanakları etkili bir muhalefet için SHP'ye göre çok sınırlıdır. Bu bakımdan aynı nitelikte iki parti olarak herbirinin ne dediğinden çok bunların etki olanakları geniş olan bir partide söyleniyor olması önemlidir.

SHP'de iktidara hazır bir muhalefet kararlılığı gözüküyor. Kamuoyunda oluşmuş genel kanı budur. SHP'nin en önemli zaafı hemen herşeyi iktidara gelince yapma vaadiyle yarına erteliyor olmasıdır. Oysa iktidara hazır bir partide daha bugünden iktidardaymış görünümü kazanmış bir partidir. Halk diyebilmeli ki, "Bugünden bunları başarabilen bir parti iktidarda çok daha fazla şey yapabilir"

(15)- Hangi partiler demokrasilerden yana sorunuzda, kastedilen yasal partilerdir. Biz marksist partiler olmadıkça hiçbir partinin demokratlığına güvence veremeyiz. Bu her partinin tutumu ve politikasına ve koşullara bağlıdır. Bize göre bugün (faşist eğilimler) hariç her parti içinde demokrasi isteyenler şu ya da bu oranda vardır. Çizgi partileri kucaklayacak biçimde değil, bu partilerin içinden geçmektedir.

(16)- İlke işçi sınıfının sendikal birliğinin tek çatı altında gerçekleşmesidir. Somut olguların bu ilkenin gereklerini aştığı zaman ve durumlarda dahi yapılacak bu ilkenin yaşama geçmesini engelleyici veya zorlaştırıcı değil, kolaylaştırıcı ve sağlayıcı konumda olabilmektir. Tutumumuz eskiden de buydu, bugün de budur.

(17)- Papandreu ve Özal her ikisinde zaman zaman gerçekçi, zaman zaman şoven davranıyorlar. Fakat bugün Türk hükümeti Yunanistan ile barışı gerçekten istiyor. Çünkü AT nedeniyle buna zorunludur. Papandreu için böyle bir baskı unsuru yok. Ya da en azından bu ölçüde değildir. O nedenle Papandreu'nun politik manevra alanı daha geniştir. Çözüm barış ve diyalog politikasını kararlı sürdürmekten geçiyor. Ege ve Kıbrıs sorununun çözümünü ayrı tutmak gerekir ama görmeliyiz ki, Kıbrıs çıban başı olduğu sürece Ege sorununu kesin çözümlere kavuşturmak olanaksız değilse bile çok zordur.

(18)- Tarihte yani, 1915'lerde bir Ermeni kırımı olduğu gerçeği kabul edilmelidir. Toprak talebi kabul edilebilir haklı bir talep değildir.

SOSYALİSTLERİN BİRLİĞİ

Bu bölümle ilgili düşündüklerimizi kapsamlı yazabildiğimizde tam yanıt vermiş olabiliriz. Ancak yanıtlarımız kısa olmak zorunda. Bu durumun yaratacağı eksiklik dikkate alınmalıdır. Tekrardan kaçınmak için sorularınıza toplu yanıt vermeyi daha doğru gördük.

Sosyalist ya da marksist solun bölünmesi olayı ve bölünen parçaların çokluğu yalnız bizim ülkemize özgü değildir. Bir kez egemen olan bölünme süreci olunca mitoz bölünmeler kaçınılmaz oluyor. Bu nedenle esas olarak ana eğilime bakmak gerek. Bölünmeler süreci, elbette kaçınılmaz değil. Ne var ki, yalnızca iyi niyetle olmak bölünmeler sürecini engellemiyor. Ülkemiz demokratik ve kültürel gelenekleri kadar öznel, nesnel pek çok etmenin bölünme sürecindeki rolünden söz etmek gerekir. Ancak tüm bu etmenleri tek bir noktada toplayarak ifade etmek çok yanlış olmaz. Hareket yükseliyor ve başarı kazanıyorsa, bölünmeler olsa bile genel eğilim durumuna gelmez. Öyleyse niçin bölünmeler oluyor sorusunun yanıtını hareketin neden başarısız olduğu sorusunun yanıtını da aramak gerek. Biz 12 Eylül 1988'in hemen sonrasında bu yana önce kendi koşullarımızdan kendi ülkemizden hareketle sonra dünya komünist ve işçi hareketini yaşayın sosyalizmi değerlendirmeye çalışarak bu soruya yanıt aradık. TİP, TKP birliği de bu sağlam temele dayandı.

Uluslararası komünist ve işçi hareketindeki bölünmelerin her ülkedeki hareketin bölünmesinde etkili olduğu açık bir gerçektir. Günümüzde bu büyük bölünmenin temelleri giderek yok oluyor. Bu sevindiricidir.

Önümüzdeki dönem temel farklılaşma yasal kurulmuş bir parti olarak ortaya çıkıp çıkmama konusunda olacak.

İkinci olarak çok kesin söylemek için vakit henüz erken olsa bile belki işaretler komünist partisinin

yasal kurulma koşulları doğduğu halde bile bu isim altında değilde sosyalist ya da başka isimler altında parti kurma eğiliminin de doğabileceğini gösteriyor.

Temel tartışma konusu ise daha bugünden başlamış olan "çağımızın yeni özellikleri" ve "yeni düşünce tarzı" bağlı olarak yeni program anlayışları olacaktır. Ancak temel tartışma konusu mutlak bölünme konusu anlamına gelmez. En azında biz soruna böyle yaklaşmayacağız.

Bize göre birlik anlayışı şöyledir demek doğru değildir. Birlik anlayışı bilik olmak isteyenlerce somutlanacaktır. Birlik bir "amaç" etrafında toplananların gönüllü birliği olabilir. Elbette koşulsuz birlik olmaz. Kanarya sevenler derneğinin bile koşulu vardır. Kanaryaları sevmek. Ancak eğer deneylerimiz bizi belli olgunluğa verdirmiş ise, koşullar ileri sürerek birlik istemeyi çocukçu görmek gerekir. Birlik için nedenler nasıllar koşulları da yaratır. Kısaca, gönüllülük konsensus esastır. Amaç bağcıyı dövmek değil de üzüm yemek ise, işte koşul budur. Yani amaçlarda birleşmek ne var ki, yine deneyimiz genel olarak sosyalizm hedefinde birleşmenin birliğe yetmediğini gösteriyor. Bugünün gerçeklerinde birliği arayarak adım adım geleceğe uzanmak teorik temellere inmek hem en sağlam, hem de geniş birliğin yoludur. TİP-TKP birliği bu yolla gerçekleşti.

Birliğe böyle baktığımıza göre önceden birlik yapabileceğimiz ya da yapamayacağımız kişi, ya da örgüt isimleri listeleri hazırlamak yanlış bir tutum olur. Birlik sorununu oturup konuşamayacağımız bir marksist düşünemeyiz. Böyle bakmamız marksist olmayı yeterli gördüğümüz anlamını gelmez marksit kavrayışlarımızın aynı olup olmadığı farklılıkların birlikte bir parti içinde olmaya engel olup olmayacağı ancak, tartışmalar ve diyalog sürecinde somut olarak belirlenmelidir. Bir parti çatısı altında birlik hem geniş hem en sağlam biçimde "geçmişin muhasebeci" temeli üzerinde yükselebilir. Her konuda tam anlaşma ve tamamlanmış bir muhasebe sonra birlik demiyoruz. Burada da temel konularda görüş uyumu sağlamak başlangıç için yeterli olur. Tersini önce birleşelim, bunları sonra ele alalım demek birlik sorununu ciddiye almamak olur. Oysa bugün önyargısız kişisel tutumlardan arınmış bu nedenle de üzerinde birleşilebilir, bir muhasebe olanakları vardır. Bu fırsat henüz birleşmemişken en iyi kullanılabilir, yani henüz kimse kimseye hesap verme, hesap sorma konumunda değilken.

Bize göre TKP'li eski kuşak komünistlerinin yer almadığı bir birlik düşünülemez. Aynı şekilde yine bize göre 1960 sonrası TİP içindeki en sorumlu yöneticilerden o günkü sıradan üyesine kadar herkesin bugün birliğin dışında düşünülmemesi gerekir. Fakat en genel hatlarıyla geçmişin muhasebesi yapılmadan böyle geniş birlik gerçekleştirilemez. Ama bu muhasebe yapılamaz değildir. Bu iki örneği yaklaşımımızı somutlamak için verdik. Yoksa Birliğin çerçevesini bundan ibaret gördüğümüz biçiminde anlaşılmamalıdır.

Derme çatma üç günde dağılacak bir birlik istemiyorsak bugün böylesi sağlıklı ve geniş birliğin koşullarını hazırlamak için çalışmalıyız.

TBKP'nin yasallaşması çabası aynı zamanda en geniş birlik için "en uygun koşulları" hazırlama demektir. Yasal bir komünist partisinin kurulmasından önce bilinmeli ki, "en geniş" fiilen, pratik olarak zaten olanaksızdır. Genişlik herhalde salt sayısal genişlik değildir.

Bugünkü yasal mevzuat başta 141 ve 142. maddelerin varlığı bu maddelerin 12 Eylül mantığı ile uygulanmaya devam ediliyor olması esasen bugün sosyalist partinin "en geniş" olmasını fiilen önüyor. Hali hazırda böyle bir partiye üye olmaları olanaksızlaştırılmış binlerce insan vardır.

Bu nedenle dün biz sosyalist parti girişimlerini erken bulduğumuzu söylerken aynı nedenlerden hareket ediyorduk. İkinci olarak geçmişin muhasebesi program sorunları gibi temel sorunların tartışılmasına başlanmadığı durumda yeni bölünmelere yolaçabileceği endişesini samimi olarak taşıyorduk. Bugün bu görüşlerimizi değiştirecek koşullar oluşmuş değildir.

TBKP'nin yasallaşması için mücadele ise baştan beri söylediğimiz gibi demokrasinin artık var olduğu yasal çerçevenin elverişli olduğu gerçeklerine dayanmıyordu. Tersine bugünkü yasal çerçeveyi kabul etmiyor onu değiştirmek istiyoruz. Komünist partisinin yasallığı mücadelesi bu çerçeve ile doğrudan karşı karşıya gelme demektir. Bu nedenle TBKP'nin yasallaşması demokrasi mücadelesinin merkezindeki sorun haline gelmiştir. Sosyalist sol bir parti ise bugünkü yasal çerçeve içinde kurulacaktır. Bunu küçümsemiyoruz. Ama göstermek istiyoruz ki, bu iki şey işlevsel olarak farklı şeylerdir.

Öyleyse "en geniş olması için sosyalist parti gerekli" gibi bir tezi bugünkü koşullarda gerçekçi olmadığı için dışladığımızda ve işlevsel farkı net ortaya koyduğumuzda TBKP'nin yasallaşması ile yasal parti çelişmez. Çünkü artık burada sözkonusu olan yasal parti "en geniş olma" işlevini değil komünist partisinin yasal kurulması için mücadele işlevini üstlenecektir. Kaçınılmaz olarak böyle olacak zira, kendisi de ağırlaştırılmış bu yasal çerçevenin baskısı ile karşı karşıya kalacaktır. Bu aynı zamanda 12 Eylül öncesinden farklı bir demokrasi çoğulcu yani çok sınıflı, çok ideolojili, çok partili katılımcı demokrasi için mücadele demektir.

Böyel bir demokrasi anlayışı 12 Eylül öncesinde ne dış ne de iç koşullar açısından olgunlaşmış değildir. Bu ve diğer özel nedenlerle 1980 öncesinde koşullar komünist partisinin yasallaşması için olgun sayılamazdı.

Şunu da ekleyelim, bugün komünist partisinin yasallaşması talebi öylesine geniş çevrelere mal olmuş ve benimsenmiştir ki, bu amaç için mücadele de geniş bir demokratik hareket ortaya çıkmıştır. Yani bugün somut olarak ortaya çıkan bu güç yasal bir partinin olanaklarından çok daha geniş ve çok daha etkindir. Bu geniş demokratik hareketi güçlendirmeyi de dikkate almak gerekir. Böyle olunca bizim TBKP'yi yasallaştırmaya ağırlık veriyor olmamız doğaldır. Dahası, ağırlıkta değil verdiğimiz mücadele bütünüyle bunun içindir. Yukardan beri açıkladığımız üzere yasal çalışma koşullarını elde ettiğimizde TBKP'ye "katılma" çağrısı yapmayacağımız açıktır. Böyle bir oluşumun ne ev sahibi ne de kiracısı olmayacaktır. TBKP girişimcisi olacaktır. Başka girişimcilerle birlikte.

Öyleyse TKP-TİP birliğini ve şimdide TBKP-TSİP birlik çabasını bir model olarak sunmadığımız da açıktır. Fakat birbirine yakın grupların birlik çabasını da doğal saymalı. Birliğin biçimi konusunda da katı olmamak gerek.

Birlik istediğimiz genişlikte sağlanamadığı durumda bile iyi niyetli birlik çabaları başka biçimlerde "kalıcı" birlikteliklere olanak verir ve süreç kesilmiş olmaz.

TBKP programı esasen tartışmaya açık duruyor. Tartışmaya açık olması demek değişmelere de açık olması demektir. Fakat unutulmaması gereken gerçek bizlerin politik mücadele verdiğimizdir. Biz bir yandan da programımızı yaşama geçiren politikalar üretiyoruz. Oturup yasallığı ya da en geniş birliği beklemiyoruz. Ne var ki, yanlış olduğu ikna edici olarak ortaya konan her noktayı düzeltmememiz için neden yoktur. Kaldı ki, biz kimseye birliğin koşulu bu programdır demiyoruz. Ama, programımızı doğru görüyoruz savunuyor ve uyguluyoruz. Bu gerçek bile TİP-TKP birliğinin somut mücadele dışında tepeden oluşmadığının açık kanıtıdır. Uzun bir eylem birliği süreci yaşanmıştır. Biz daha bugünden partimiz içinde farklı görüşlerin olabileceğini olması gerektiğini, ideolojik birliği ve parti programını bir kışla talimatnamesi gibi görmemek gerektiğini söylüyoruz. Söylemekle de kalmayıp bu yönde tüzüksel değişiklikler de yapmış bulunuyoruz. Ama, kanatların olduğu yani hiziplerin özgür olduğu bir parti anlayışını da doğru görmüyoruz. Hizipleşmeyi farklı görüşlerden ayıran şey parti içinde ayrı karar mekanizması oluşturmaktır. Eğer bir partide birden fazla karar mekanizması olursa parti mücadele edemez, felç olur. Ya da, bu parti değil cephedir. Marksist parti fikri bulanıklaştırılmamalıdır.

Özetle TBKP'nin yasallaşması için mücadele "bir parti kurma, bir partiyi yasallaştırma" gibi sıradan bir anlamı çok aşan ve fiilen aşmış olan bir mücadeledir. Bu mücadele halkın demokratik bilincini karartan antikomünizmi geriletme çağdaşlaşma mücadelesidir. Bu mücadele marksist solun en geniş birliğinin koşullarını hazırlama çağdaş modern bir komünist parti yaratma mücadelesidir. Bu hedefler doğrultusunda tüm demokrasi güçlerinin katkıları ile somut elle tutulur, azımsanmayacak yol aldığımızı sanırsanız artık görünen bir gerçektir.